

Sygn. akt III PK 23/17

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa W.S.

przeciwko Zespołowi Szkół im prof. [...] w M.

o przywrócenie do pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 listopada 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T.

z dnia 14 września 2016 r., sygn. akt III Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 września 2016 r. Sąd Okręgowy w T. oddalił apelację powoda W.S. od wyroku Sądu Rejonowego w M. z dnia 25 maja 2016 r. w sprawie przeciwko Zespołowi Szkół im. [...] w M. o przywrócenie do pracy.

Sąd Rejonowy w M. uznał powództwo za nieuzasadnione. Wskazywał, że pozwany pracodawca Zespół Szkół im. [...], wobec zmian organizacyjnych polegających na zmniejszeniu liczby oddziałów i zmniejszeniu liczby godzin lekcyjnych, podjął uprawnioną decyzję o redukcji etatu nauczycielskiego z przedmiotu język polski. Spośród sześciu nauczycieli języka polskiego - czterech nauczycieli objętych zostało ochroną związkową, a jeden nauczyciel posiadał kwalifikacje do prowadzenia biblioteki. Powód natomiast, jako nieposiadający dodatkowych kwalifikacji i nieobjęty ochroną związkową przed zwolnieniami, został

zasadnie wytypowany do zwolnienia. Ponadto za nietrafny Sąd Rejonowy uznał zarzut powoda o nadużyciu przez czterech nauczycieli prawa podmiotowego poprzez przystąpienie do związku zawodowego w celu uniknięcia zwolnień, ponieważ ich celem było aktywne włączenie się w charakterze przedstawicieli związków w życie szkoły w celu ochrony interesów pracowniczych członków związków i innych nauczycieli. W ocenie Sądu pierwszej instancji nie można na zasadzie dowolnej oceny przyjąć, iż skoro nauczyciele wstępują do związku zawodowego w okresie przygotowywania organizacji nowego roku szkolnego - co z reguły ma miejsce w okresie już od stycznia do maja każdego roku i w tym okresie ich organizacje obejmują ich ochroną przed zwolnieniami, to nadużywają w ten sposób prawa podmiotowego i wykorzystują prawa określone w ustawie niezgodnie z ich społeczno - gospodarczym przeznaczeniem (art. 8 k.p.).

Sąd Okręgowy podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji. Uznał, że rozważania Sądu Rejonowego są prawidłowe, logiczne i znajdują uzasadnienie w powołanych podstawach prawnych. Na marginesie rozważań Sąd Okręgowy wskazał, że istnieją orzeczenia Sądu Najwyższego potwierdzające możliwość wypowiedzenia stosunku pracy osobie, która w sposób fikcyjny, czy specjalnie przystępuje do związków zawodowych jedynie w celu uzyskania ochrony związkowej. W takiej sytuacji, jeżeli pracodawca posiada pewne wiadomości w tym zakresie może takiego pracownika zwolnić, mimo objęcia ochroną związkową i nie stanowi to wówczas naruszenia prawa. W rozpoznawanej sprawie pozwany pracodawca, zdaniem Sądu, nie miał wiarygodnych dowodów, aby stwierdzić, że wybór pracowników do władz organizacji związkowej miał posłużyć jedynie ochronie ich własnych interesów w sytuacji rychłego rozwiązania stosunku pracy. Nie można było zatem uznać, że przystąpienie nauczycieli do związku zawodowego stanowi nadużycie przez nich prawa podmiotowego.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 8 k.p. w związku z art. 18^{3a} k.p., art. 8 k.p., art. 32 ustawy o związkach zawodowych oraz na naruszeniu przepisów prawa procesowego mający wpływ na wynik sprawy: art. 233 k.p.c. w związku z art. 6 k.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na następujące istotne zagadnienia prawne występujące w sprawie, a mianowicie:

- czy formalnie legalny i dokonany w dobrej wierze przez organizację związkową wybór pracownika do przystąpienia do organizacji związkowej nie przekreśla możliwości oceny, że zamiarem pracownika było uzyskanie statusu chroniącego go przed rozwiązaniem stosunku pracy, a w rezultacie wykreowanie takiego prawa podmiotowego (ze swej istoty służącego ochronie ogółu pracowników), które miało posłużyć jedynie ochronie własnych interesów pracownika przystępującego do związku zawodowego, a co za tym idzie czy może skutkować to uznaniem takiego zachowania za sprzeczne z art. 8 k.p.?

- czy pracodawca ma obowiązek weryfikacji celu bądź zamiaru przystąpienia przez pracownika do związku zawodowego oraz czy ma obowiązek weryfikacji wyboru pracowników do władz organizacji związkowej zważywszy na dynamiczny rozwój i ogromną ilość związków zawodowych oraz zwłaszcza gdy przystąpienie pracownika do związku zawodowego i korzystanie przez niego z ochrony stosunku pracy następuje w okresie tzw. "ruchu kadrowego" bezpośrednio poprzedzającego wypowiedzenie stosunku pracy?

- czy formalnie legalne zachowanie pracowników, którzy przystąpili w tym samym czasie do związków zawodowych przed planowaną redukcją zatrudnienia i zostali objęci ochroną związkową może być uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa, zasadami dobrej wiary i przyzwoitości, w sytuacji, w której tylko jeden z pracowników typowanych do zwolnienia, nie jest objęty ochroną związkową, a wszyscy pozostali pracownicy skorzystają z ochrony związkowej różnych związków zawodowych?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W przedmiotowej sprawie nie jest jasne, czy intencją skarżącego było przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (na co wskazuje petitum skargi) czy również z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości (jak wynika z uzasadnienia wniosku). Zauważyć należy jednak, że między pierwszą i drugą z powyższych przyczyn kasacyjnych występuje związek, a jednoznaczne wyznaczenie granicy między nimi w konkretnych sytuacjach może być utrudnione. (T. Ereciński, J. Gudowski, *System Prawa Procesowego Cywilnego. Tom III. Środki zaskarżenia*, LEX 2013). W doktrynie wskazuje się również, że pod pojęciem "zagadnienia prawnego" kryją się przede wszystkim przypadki dotyczące wykładni przepisów budzących wątpliwości (W. Sanetra, *O roli Sądu Najwyższego w zapewnieniu zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądowego*, Przegląd Sądowy, 2006, nr 9, s. 16; J. Iwulski, *Kasacja po nowelizacji*, PiZS 12/2000, s. 28).

Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powinno polegać na sformułowaniu tego zagadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Musi być to zagadnienie nowe i nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie sądowym (T. Ereciński, [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze*, wyd. V, red. T. Ereciński). Jeżeli zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżący powinien wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383). Również oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje

rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Tymczasem pierwsza z poddanych pod rozagę Sądu Najwyższego kwestii została już wyjaśniona w orzecznictwie. Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2016 r. (II PK 309/14, LEX nr 1974077) Sąd Najwyższy przyjął, że legalny i dokonany w dobrej wierze przez członków związku wybór pracownika do zarządu organizacji związkowej nie przekreśla możliwości oceny, że zamiarem pracownika było uzyskanie statusu chroniącego go przed rozwiązaniem stosunku pracy, a w rezultacie, że wykreował dla siebie prawo podmiotowe (ze swej istoty służące ochronie ogółu pracowników), które w zamyśle miało posłużyć ochronie jego własnych interesów. Orzeczenie to zostało przywołane przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku. Jednocześnie jednak Sąd Okręgowy przyjął, że w rozpoznawanej sprawie pozwany pracodawca nie miał wiarygodnych dowodów, aby stwierdzić, że wybór pracowników do władz organizacji związkowej miał posłużyć jedynie ochronie ich własnych interesów w sytuacji rychłego rozwiązania stosunku pracy. Przesłuchani w charakterze świadków nauczyciele objęci ochroną związkową jednoznacznie stwierdzili, że celem przystąpienia przez nich do związków zawodowych była chęć uczestnictwa aktywnego w życiu zawodowym oraz wpływ na bieżącą sytuację szkoły stosownie do uprawnień organizacji związkowych.

Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, Legalis 1508600; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, Legalis 1482401; z dnia 24 maja 2016 r., I CSK 666/15). Innymi słowy istotne zagadnienie prawne powinno kotwiczyć się w regulacji prawnej, która powinna zostać przeanalizowana i opracowana, tak aby to wpierw sam skarżący mógł stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście

występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2015 r., III UK 206/13). Wymogu tego nie spełnia drugie z postawionych przez skarżącego pytań. Skarżący nie wskazał mianowicie podstawy prawnej ewentualnego obowiązku pracodawcy weryfikacji zamiaru przystąpienia przez pracownika do związku zawodowego oraz weryfikacji wyboru pracowników do władz organizacji związkowej.

Co więcej, zagadnienie prawne uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania musi mieć charakter ściśle jurydyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych oraz służyć wyjaśnieniu prawa, a nie ocenie ich subsumcji pod określoną normę prawną (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2017 r., I CSK 555/16). Sformułowane zagadnienie prawne winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Nie może mieć natomiast charakteru kazuistycznego i zawierać szeregu szczegółowych założeń determinujących odpowiedź, jak i nie może służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209). W przedmiotowej sprawie trzecie z postawionych pytań zmierza w istocie do uzyskania rozstrzygnięcia konkretnej sprawy.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

as